

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАҒӢ

Қонуни мазкур сиёсати давлатӣ, асосҳои ташкилию ҳуқуқи ва иҷтимоию молиявиро дар соҳаи таҳсилоти иловағӣ муайян мекунад.

БОБИ 1. МУҚАРРАТОИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **таҳсилоти иловағӣ** - низоми таълиму тарбия, ки дар асоси барномаҳои таълимии иловағӣ амалӣ шуда, ба омузиши илм, техника ва технологияи муосир, эҷодкорӣ, дарёфти ихтисоси нав, бозомузӣ, такмили ихтисос, ки онҳоро шахс метавонад ҳангоми таҳсил дар мактаб, пас аз хатми мактаб ва баъди гирифтани диплом ба таври роӣгон ё пулакӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва касбӣ берун аз барномаҳои асосии таълимӣ ё дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ ба маҳдудият омузад, равона карда шудааст;
- **муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ** - муассисаҳои давлати ва хусусии таълимӣ, ки фаъолияти онҳо ба ташаккули дониш, малака, маҳорат, қобилият, инчунин инкишофи зехнӣ, маънавӣ ва ҷисмонии таълимгирандагон нигаронида шудааст;
- **қормандони омузгорӣ** - шахсоне, ки ба таълиму тарбияи таълимгирандагонии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ дар асоси касбӣ машғуланд;
- **таълимгирандагон** - шахсоне, ки аз руи дониш, қобилият, малакаю маҳорат ва шавқу рағбаташон ба шаклҳои гуногуни таълим дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ ҷалб гардидаанд.

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таҳсилоти иловағӣ

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таҳсилоти иловағӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Мақсади таҳсилоти иловағӣ

Таҳсилоти иловағӣ ҷузъи таркибии низоми таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, мақсади он инкишофи қобилияти зехнӣю эҷодӣ ва истеъдоди таълимгирандагон, қонеъ гардонидани рағбат, эҳтиёҷоти маънавӣ ва талаботи онҳо ба интиҳоб ва гирифтани касб ҳангоми ғориғ будан аз таълим дар муассисаҳои таълимӣ мебошад.

Моддаи 4. Вазифаҳои асосии таҳсилоти иловағӣ

Вазифаҳои асосии таҳсилоти иловағӣ аз инҳо иборатанд:

- тарбия ва таълимӣ шаҳрвандон;
- инкишофи озодона ва ташаккули таҷрибаи иҷтимоию ҷамъиятии шахсият;
- тарбия дар руҳияи инсондустӣ, ватандустӣ ва эҳтиром ба рамзҳои давлати, Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- инкишоф додани хисси эҳтиром ба урфу одат, расму оин, анъанаҳои мардумӣ ва арзишҳои милли;
- ташаккули муносибати эҳтиромонаи таълимгирандагон нисбат ба оила ва ҷомеа;
- фароҳам овардани шароит барои инкишофи эҷодӣ, зехнӣ, маънавӣ ва ҷисмонии таълимгирандагон;
- ташаккули муносибати бошуурона ва масъулиятноки таълимгирандагон ба муҳити зист ва хифзи он;
- қонеъ гардонидани талаботи таълимгирандагон ба интиҳоби касб;
- дастгирии таълимгирандагонии боистеъдод;
- ташаккули тарзи ҳаёти солими таълимгирандагон;
- амалӣ намудани қорабинҳои иттилоотию методӣ, ташкилию оммавӣ ва фарҳангии маърифатӣ;
- такмили худфаъолиятӣ ва худидорақунии таълимгирандагон;
- фароҳам овардани шароит барои фаъолияти эҳсонқори шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо мақсади рушди таҳсилоти иловағӣ.

Моддаи 5. Принсипҳои сиёсати давлати дар соҳаи таҳсилоти иловағӣ

Сиёсати давлати дар соҳаи таҳсилоти иловағӣ ба принсипҳои зерин асос меёбад:

- дастрас будани таҳсилоти иловағӣ барои таълимгирандагон дар доираи стандартҳои давлатии таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ, сарфи назар аз миллат, наҷод, ҷине, забон, эътиқоди динӣ, маҷкеи сиёсӣ, таҳеил, вазъи иҷтимоӣ ва молумулқии онҳо;
- маблағгузорию муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағии давлати;

- ихтиёрӣ будани интихоби шакли муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ;
- хусусияти илмӣ, дунявӣ ва башардустона доштани таҳсилоти иловагӣ;
- хифзи манфиатҳои таълимгирандагон вобаста ба кушиши онҳо дар бобати инкишофи озодона ва ҳамачонибаи шахсият;
- муҳайё намудани шароит барои таълимгирандагон дар гирифтани таҳсилоти иловагӣ;
- нигоҳдорӣ ва рушди шабакаи муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловагӣ;
- ҳамохангсозии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба ташаккул ва рушди низоми таҳсилоти иловагӣ.

Моддаи 6. Тартиби гирифтани таҳсилоти иловагӣ

1. Шаҳрвандон таҳсилоти иловагиро берун аз барномаҳои асосии таълимӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ ва дигар муассисаҳои таълимӣ мегиранд.
2. Гирифтани таҳсилоти иловагӣ ба принципҳои интихоби ихтиёрии навъҳои муассисаҳо ва намудҳои фаъолият асос ёфта, бо розигии падару модар ё шахсони онҳоро ивазкунанда, коллективҳои меҳнатӣ, ташкилотҳо ва фондҳои ҷамъиятӣ амалӣ гардонидани мешавад.
3. Падару модарон бо мақсади истифодабарии самараноки вақти холии фарзандон барои ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ фаро гирифтани онҳо вобаста ба майлу хоҳиш, рағбат ва қобилиятҳои мусоидат менамоянд.
4. Тартиби гирифтани таҳсилоти иловагии калонсолон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.
5. Шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқомат доранд, таҳсилоти иловагиро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифта метавонанд.

Моддаи 7. Забони таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

Таҳсил дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ мутобики Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» амалӣ карда мешавад.

БОБИ 2. ТАШКИЛ ВА ИДОРАКУНИИ МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАГӢ

Моддаи 8. Тартиби таъсис, азнавташкилдихӣ ва бархамдихии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

1. Тартиби таъсис, азнавташкилдихӣ ва бархамдихии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.
2. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ бо назардошти эҳтиёҷоти иҷтимоӣ иқтисодӣ, миллий, фарҳангии таҳсилоти дар сурати мавҷуд будани заминаи зарурии таълимӣ методӣ, моддию техника, кадрҳои омузгори ва риояи меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳои санитарии гигиени таъсис дода мешаванд.
3. Муассис (муассисон)-и муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ инҳо буда метавонанд:
 - мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф;
 - мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;
 - шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии хориҷӣ.
4. Муассисон метавонанд муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии муштарак таъсис диҳанд.

Моддаи 9. Сохтор ва низоми муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

1. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ аз руи шаклҳои ташкилии ҳуқуқӣ ва моликият давлатӣ ва хусусӣ буда метавонанд.
2. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ метавонанд дар шакли академияи хурди илмӣ, марказҳо, аз ҷумла марказҳои эҷодии қудаконӣ наврашон, касрҳо, хонаҳои эҷодии қудаконӣ наврашон, стансияҳо, студияҳо, мактабҳои санъат, муассисаҳои таълимии ибтидоии махсуси бадеӣ, мактабҳои касбии варзишӣ, ҳунарий, мусикӣ, мактабҳои варзишии қудаконӣ наврашон, мактабҳои махсуси варзишии захираҳои олимпии қудаконӣ наврашон, клубҳо, аз ҷумла, клубҳои тарбияи ҷисмонӣ варзишии маҳалли зист, клубҳои тарбияи ҷисмонӣ варзишии маъҷубон, варзишгоҳҳои қудаконӣ, муассисаҳои солимгардонӣ фаъолият намоянд.
3. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ метавонанд мачмӯӣ ва соҳавӣ бошанд. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии мачмӯӣ фаъолияти худро аз руи самтҳои гуногуни таҳсилоти иловагӣ (илмию техника, таҷрибавию санҷишӣ, ҷамъиятию гуманитарӣ, китобдорӣ китобшиносӣ, сайёҳию кишваршиносӣ, бадеӣ эстетика, экология табиатшиносӣ, тарбияи ҷисмонӣ варзишӣ, харбию ватандӯстӣ, солимгардонӣ гигиени) ташкил менамоянд. Ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии мачмӯӣ касрҳо ва марказҳои эҷодии қудаконӣ наврашон дохил мешаванд.
4. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии соҳавӣ фаъолияти худро аз руи самтҳои мушаххаси таҳсилоти иловагӣ ташкил мекунанд. Ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии соҳавӣ марказҳои илмию техника, эҷодӣ бадеӣ эстетика, хонаҳои эҷодии қудаконӣ наврашон, клубҳои сайёҳию кишваршиносӣ, экология табиатшиносӣ, варзишию солимгардонӣ, харбию

ватандустӣ, стансияҳои сайёҳони чавон, табиатдустон, техникаҳои чавон, мактабҳои санъат, муассисаҳои таълимии ибтидоии махсусгардонидашудаи бадеӣ, студияҳо, мактабҳои варзишии қудакону наврасон, варзишгоҳҳои қудакон ва муассисаҳои солимгардонӣ мансуб мебошанд.

5. Иттиҳодияҳои эҷодии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ ба тарҷуманӣ таъриф карда мешаванд:

- ибтидоӣ - намуди иттиҳодияи эҷодии самти инкишофи умумӣ, ки барои ошкор намудани қобилияти истеъдоди таълимгирандагон ва инкишофи шавқу рағбати онҳо ба фаъолияти эҷодӣ мусоидат менамояд;
- асосӣ - намуди иттиҳодияи эҷодие, ки шавқу рағбати устувори таълимгирандагонро инкишоф дода, ба онҳо дониш, маҳорату малакаҳои амалӣ медиҳад ва эҳтиёҷоти онҳоро зимни интиҳоби касб қонеъ мегардонад;
- олий - намуди иттиҳодияи эҷодие, ки аз руи шавқу рағбат барои таълимгирандагони қобилиятноку боистеъдод таъсис дода мешавад.

Моддаи 10. Идоракунии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ

1. Ба муассисаи таълимии тахсилоти иловагӣ директори он роҳбарӣ мекунад. Мақоми дастаҷамъии идоракунии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ шӯрои омузгорӣ мебошад.

2. Дар муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ бо мақсади таъминоти методӣ ва тақмили раванди таълиму тарбия шӯрои методӣ таъсис дода мешавад.

Моддаи 11. Мақомоти идоракунии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ

1. Муассисаҳои давлатии таълимии тахсилоти иловагӣ аз ҷониби мақомоти зерин идора карда мешаванд:

- мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф;
- мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ дар тобеияти онҳо қарор доранд;
- мақомоти маҳаллии идораи маориф.

2. Идоракунии муассисаҳои хусусии таълимии тахсилоти иловагӣ аз ҷониби муассис (муассисон) амалӣ карда мешавад.

Моддаи 12. Ваколатҳои мақомоти идоракунии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ

1. Мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф яқоя бо дигар мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ дар тобеияти онҳо қарор доранд:

- сиёсати давлатиро дар соҳаи тахсилоти иловагӣ татбиқ менамоянд;
- барномаҳои рушди тахсилоти иловагиро таҳия мекунанд;
- низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагиро таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамоянд;
- дар бораи меъёрҳои таъминоти моддию техники ва молиявии тахсилоти иловагӣ тақлифҳои пешниҳод менамоянд;
- санадҳои меъёрии ҳуқуқиро барои муайян намудани қаблаҳои иҷтимоии қорамандони омузгорӣ, мутахассисони муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ, новобаста аз тобеият, шаклҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият таҳия мекунанд;
- роҳбарии таълимию методӣ ва назорати раванди таълимро дар муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият амалӣ мегардонанд;
- дигар ваколатҳоро тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

2. Мақомоти давлатии ҷумҳуриявии идораи маориф барои фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатнома медиҳад.

3. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи ваколатҳояшон:

- ҳаҷми маблағгузорию муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагиро бо тартиби муқарраргардида муайян ва тасдиқ менамоянд;
- нигоҳдорӣ ва таҳкими заминаи моддию техникаи муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ, афзоиши шабакаи онҳо, назорати истифодаи самараноки қитъаҳои замина ба онҳо вобасташударо таъмин менамоянд;
- иловапулиро ба маоши қорамандони омузгорию муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ муайян ва пардохт мекунанд;
- ҳифзи иҷтимоии таълимгирандагон, қорамандони омузгорӣ, мутахассисон ва дигар қорамандони муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагиро таъмин менамоянд.

4. Мақомоти маҳаллии идораи маориф дар доираи ваколатҳояшон:

- барои интиҳоби намудҳои фаъолияти эҷодии таълимгирандагон мувофиқи шавқу рағбатҳоро ва дарҳостҳои падару модар ё шахсони онҳоро ивазқунанда шароит муҳайё мекунанд;
- бо тартиби муқарраршуда тақмили ихтисос ва аттестатсияи қорамандони соҳаи омузгорию муассисаҳои давлатии таълимии тахсилоти иловагиро меғузaronанд;
- фаъолияти коллективҳои омузгорию муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, дигар ташкилотҳо ва оиларо барои гирифтани тахсилоти иловагии таълимгирандагон ҳамоҳанг месозанд, таҷрибаи пешқадами онҳоро ҷамъбаст ва паҳн менамоянд ва фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагиро назорат мекунанд;

- дигар ваколатхоро тибки конунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

Моддаи 13. Назорати давлатии фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ

1. Назорати давлатии фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ бо мақсади татбиқи сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи тахсилоти иловагӣ амалӣ мегардад.

2. Назорати давлатии фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагиро мақомоти Ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф, мақомоти маҳаллии идораи маориф ва мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатӣ, ки муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ дар тобеияти онҳо қарор доранд, таъмин менамоянд.

3. Шакли асосии назорати давлатии фаъолияти муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ аттестатсияи давлатии муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ мебошад, ки бо тартиби муқаррарнамудаи конунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

4. Аттестатсияи давлатии ғайринавбатии муассисаҳои давлатии таълимии тахсилоти иловагӣ ба таври истисно танҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

5. Аттестатсияи давлатии ғайринавбатии муассисаҳои хусусии таълимии тахсилоти иловагӣ ба таври истисно танҳо бо қарори муассис (муассисон) ё мақомоти Ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф гузаронида мешавад.

6. Аттестатсияи давлатии қормандони омузгори муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ дар ҳар панҷ сол як маротиба мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

7. Ба қормандони омузгори муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ аз руи натиҷаи аттестатсияи давлатӣ дарачаи муайяни таҳассусӣ дода мешавад.

БОБИ 3. РАВАНДИ ТАЪЛИМ ДАР МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАГӢ

Моддаи 14. Самтҳои асосии тахсилоти иловагӣ

Тахсилоти иловагӣ дар муассисаҳои таълимии тахсилоти иловагӣ аз руи самтҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- илмию техники, ки азбар намудани маҳорату малакаҳои техникуму технологи, васеъ намудани ҷаҳонбинии илмӣ, азҳудкунии техникаю технологияи муосир ва илмҳои дақиқ, инчунин ба қори фаъолони илмию таҳқиқотӣ тайёр шудани таълимгирандагонро таъмин менамояд;

- таҷрибавию амалӣ, ки барои ҷалб намудани таълимгирандагон ба фаъолияти илмию таҳқиқотӣ, таҷрибавӣ, конструкторӣ ва ихтироъкорӣ дар соҳаҳои гуногуни илму техника, фарҳангу санъат, инчунин фароҳам овардани шароит барои худтақомули эҷодӣ, ошқор сохтан ва инкишофи дастгирии истеъдодҳои ҷавон мусоидат мекунад;

- ҷамъиятию гуманитарӣ, ки инкишофи қобилияти истеъдоц, малака ва маҳорати амалии таълимгирандагонро дар самти азҳудкунии донишҳо доир ба асосҳои илмҳои иҷтимошӯ гуманитарӣ ва омузиши забонҳои хориҷӣ таъмин мекунад;

- китобдорию китобшиносӣ, ки барои боло бурдани шавқи маърифатӣ, фарҳангию иттилоотӣ ва тақмили малакаю маҳорати таълимгирандагон баҳри муайян ва мустақкам қардани мавқеи онҳо дар ҷаҳони муосири иттилоотӣ ниғаронида шудааст;

- экологию таатшиносӣ, ки азбар намудани донишхоро дар бораи муҳити зист, ташаккули маърифатӣ экологии шаҳе, дар бораи масъалаҳои экологи ва таҷрибаи ҳалли онҳо, андухтани донишӯ малақаро дар соҳаи кишоварзӣ, аз ҷумла гулпарварӣ, ҷангалпарварӣ, боғдорӣ, занбуриасалпарварӣ ва ҷалб қардан ба қори амалии ҳифзи табиат ва дигар самтҳои биологиро пешбини менамояд;

- сайёҳию кишваршиноӣ, ки ҷалби таълимгирандагонро барои омузиши таърихи кишвар ва маҳалли зист, тамаддуни ҷаҳонӣ, объектҳои ҷуғрофӣ, таърихию фарҳангӣ ва зухуроти ҳаёти иҷтимоӣ, азбар қардани малакаҳои амалӣ ва маҳорати сайёҳию кишваршиноӣ таъмин менамояд;

- бадеию эстетикӣ, ки инкишофи истеъдоду қобилияти эҷодии таълимгирандагон, азбар намудани малакаҳои амалӣ ва дар соҳаи фарҳангу санъати ватанӣ ва ҷаҳонӣ дониш андухтани онҳоро таъмин менамояд;

- тарбияи ҷисмонӣю варзишӣ, ки инкишофи қобилияти ҷисмонӣю таълимгирандагон, шароити зарурӣ барои солимии муқаммал, обутобӣю истироҳату фароғат, машғулиятҳои тарбияи ҷисмонӣю ва варзиш, тайёр қардани захираҳои варзишӣ барои дастаҳои мунтахаби миллӣ, азбар қардани малакаҳои тарзи ҳаёти солимно таъмин менамояд;

- харбию ватандустӣ, ки тарбияи ҳисси ватандустӣ, дарки масъулияти шаҳрвандӣю ва дарачаи зарурии тайёрии таълимгирандагонро ба хизмати харбӣ таъмин мекунад;

- солимқардонию гигиенӣ, ки таъмини шароити заруриро барои истироҳати бофароғат, азбар намудани донишҳо оид ба тарзи ҳаёти солим, азҳуд намудани малақаи беҳдошти саломатии шаҳейю ва ташаккули фарҳангӣю гигиенӣю шаҳсро пешбини менамояд.

Моддаи 15. Шаклҳои ташкили тахсилоти иловагӣ

1. Тахсилоти иловагӣ дар шакли равиявӣ мувофиқи имқониятҳои фардӣ, шавқу рағбат, майлу хоҳиш, қобилиятю ва дарачаи маҳорати таълимгирандагон бо назардошти дарачаи таҳеилот, ихтисос, собикаи қор, синну сол, хусусиятҳои руҳию ҷисмонӣю, вазъи

саломати онҳо дар шаклҳои машгулият, маҳфил, даре, лексия, машгулияти фардӣ, конференсия, семинар, хониш, саволу ҷавоб, концерт, мусобика, машқ, саёҳат, экспедитсия, қори амалӣ дар озмоишгоҳҳо, устохонаҳо, гармхона, китъаҳои замини илмию таҷрибавӣ, дар қорхонаҳои кишоварзӣ ва саноатӣ, дар табиат ва дигар шаклҳои пешбиниамудаи Оинномаи муассисаи таълимии таҳсилоти иловагӣ гузаронида мешавад.

2. Шумораи таълимгирандагон дар гуруҳҳо вобаста ба соҳа ва имкониятҳои ташкили раванди таълиму тарбия, инчунин тартиби ташкили қорҳои фардӣ ва гуруҳӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ тибқи талаботи Оинномаи муассисаи таълимии таҳсилоти иловагӣ муайян карда мешавад.

3. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ ба хатмкунандагон бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф оид ба таҳсилоти иловагӣ ҳуҷҷатҳои дахлдор медиҳанд. Намунаи шаҳодатнома (сертификат)-ро мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф тасдиқ мекунанд.

4. Шаҳодатнома (сертификат)-ро барои муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловагӣ аз ҳисоби маблағҳои бунети давлатӣ ва дигар манбаъҳои маблағгузорӣ, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст ва барои муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии хусусӣ аз ҳисоби маблағҳои муассис (муассисон) тайёр карда мешавад.

БОБИ 4. СУБЪЕКТНОИ РАВАНДИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ ДАР МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАГӢ

Моддаи 16. Субъектҳои раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

Субъектҳои раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ инҳо мебошанд:

- таълимгирандагон;
- директор, муовин (муовинон)-и директор;
- қормандони омузгорӣ, раваншинсон, китобдорон ва дигар мутахассисоне, ки ба раванди таълиму тарбия ҷалб шудаанд;
- падару модарони таълимгирандагон ё шахсоне, ки онҳоро иваз мекунанд;
- намоёндагони қорхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳои, ки дар раванди таълиму тарбия иштирок мекунанд.

Моддаи 17. Ҳуқуқи уҳдадорӣ ва ҳифзи иҷтимоии субъектҳои раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

1. Ҳуқуқи ва уҳдадорӣҳои субъектҳои раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагиро Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни мазкур, Низомномаи намунавии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, муайян менамоянд.

2. Давлат ҳуқуқҳои таълимгирандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагиро ҳимоя намуда, ташкили таълиму тарбияи қудакони ноқилҳои оилаҳои қамбизоат ва серфарзанд, қудакони маъҷуб, ҷетимон на қудакони бепарасторро мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин мекунанд.

3. Омузгорон ва дигар қормандони соҳаи омузгори муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ, инчунин нафақахуроне, ки қаблан қормандони омузгори ҷунин муассисаҳо буданд, ба имтиёзҳои, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои омузгорон ва дигар қормандони соҳаи омузгори муассисаҳои таълимии давлатӣ пешбинӣ намудааст, ҳуқуқи доранд.

Моддаи 18. Тайёр қардан ва тақмили ихтисоси қормандони омузгори муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

1. Қормандони омузгори муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагиро муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаҳои олии таълимӣ тайёр мекунанд.

2. Тақмили ихтисоси қормандони омузгори муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловагӣ дар ҳар панҷ сол на қамтар аз як маротиба аз ҳисоби маблағҳои бунети давлатӣ амалӣ карда мешавад.

3. Тақмили ихтисоси қормандони омузгори муассисаҳои хусусии таълимии таҳсилоти иловагӣ дар ҳар панҷ сол на қамтар аз як маротиба аз ҳисоби маблағҳои муассис (муассисон) амалӣ карда мешавад.

БОБИ 5. ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ҚОНАГӢ ВА ЗАМИНАӢ МОДЦИЮ ТЕҲИКИИ МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАГӢ

Моддаи 19. Фаъолияти молиявию ҳоҷағи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ

1. Фаъолияти молиявию ҳоҷағи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ амалӣ карда мешавад.

2. Маблағгузори муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловагӣ аз ҳисоби бунети давлатӣ ва муассисаҳои хусусии таълимии таҳсилоти иловагӣ аз ҳисоби муассис (муассисон) сурат мегирад.

3. Муассисаҳои давлатӣ ва хусусии таълимии таҳсилоти иловагӣ метавонанд инчунин аз ҳисоби манбаъҳои иловагӣ, ки истифодабарии онҳоро қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, маблағгузорӣ карда шаванд.

4. Қудакони оилаҳои қамбизоат, қудакони маъҷуб, ҷетим ва бепарастор дар муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти

иловағӣ ба таври ройгон таҳсил мекунанд.

5. Манбаъҳои иловагии маблағгузори муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ инҳоянд:

- воситаҳои, ки муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ барои расонидани хизматҳои иловагии таҳсилоти, аз инрои корҳои тибқи фармоиши корхонаҳо, муассисаҳо, дигар ташкилотҳо ва шахсони воқеӣ, инчунин даромад аз фуруши маҳсулоти худӣ ба даст овардаанд;

- кумаки башардустона;

- маблағҳои эҳсонкорӣ, сарватҳои моддӣ, ки аз корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, инчунин шахсони воқеӣ алоҳида қабул шудаанд;

- дигар манбаъҳои, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

6. Маблағҳои иловагии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ мутобиқи тартиби муайяннамудаи моддаи 43 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» танҳо барои фаъолияти оинномавӣ истифода бурда мешаванд.

Моддаи 20. Заминаи моддию техникаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ

1. Ба заминаи моддию техникаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ биноӣ иншоот, таҷхизот, воситаҳои алоқа, нақдӣ, китъаҳои замин, дигар молу мулкӣ манқул ва ғайриманқул дохил мешавад.

2. Ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ барои амалӣ намудани корҳои таълимӣ тарбиявӣ иншоотҳои варзишӣ, фарҳангӣ, солимгардонӣ ва дигар иншоот бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истифодабарӣ дода мешаванд.

3. Талаботи нисбат ба заминаи моддию техникаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ аз руи меъёрҳои дахлдори сохтмонӣ ва санитарии гигиенӣ, қоидаҳои стандартҳои сохтмон ва нигоҳдорӣ муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ ва нақшаҳои барномаҳои таълимӣ муайян карда мешавад.

4. Ҳуқуқи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ ба истифодаи китъаҳои замин, ки дар ҳудуди он ҷойгир шудаанд, мутобиқи Кодекси замин Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои дахлдори меъерӣ ҳуқуқи бо тартиби муқарраргардида муайян карда мешавад.

5. Фондҳои асосӣ ва дигар молу мулкӣ муассисаҳои давлатӣ ва ҳусусии таълимии таҳсилоти иловағӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниямудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, мусодира карда намешаванд.

6. Молу мулкӣ муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ аз ҷониби муассис (муассисон) танҳо бо мақсадҳои, ки дар Оинномаи онҳо бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд, барои рушди муассисаҳои таҳсилоти иловағӣ истифода бурда мешаванд.

7. Истифодаи заминаи моддию техникаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ бо мақсадҳои ҳилофӣ вазифаҳои асосӣ ва манфиатҳои таълим манъ аст.

Моддаи 21. Фаъолияти пулакии муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловат

Муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти иловағӣ метавонанд бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ҷумҳуриявӣ давлатии идораи маориф ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф фаъолияти пулакиро ба роҳ монанд.

БОБИ 6. МУҚАРРАТОИ ҲОТИМАВӢ

Моддаи 22. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи таҳсилоти иловағӣ

Мақомоти идоракунии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ, муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловағӣ ҳуқуқ доранд бо мақомоти идоракунии маориф ва муассисаҳои таълимии мамлакатҳои хориҷӣ, ташкилоту фондҳои байналмилалӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таҳсилоти иловағӣ созишномаҳо баста, робитаҳои бевосита муқаррар намоянд.

Моддаи 23. Ҷавобгарӣ барои риояи нақардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи барои риояи нақардани Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ қашида мешаванд.

Моддаи 24. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонун мазкур

Қонуни мазкур, пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомали Раҳмон

ш. Душанбе

16 апрели соли 2012

№826